

"LEVEN OP DE HEIBLOEM"

verhalen van vroeger

Een publicatie van Heemkundevereniging Heibloem
Nummer 9 van 18, oktober 2024

Stokershorst en de Heibloem in oorlogstijd

Hoofdgebouw voor de oorlog

Vervolg nummer 8

Van rusten kwam die nacht niet veel. De Engelsen plaatsten vlak naast het huis een paar kanonnen, en ze hebben daar de hele nacht mee staan paffen. Horen en zien verging in de kelder en wij hebben de nacht met een spelletje kaart doorgebracht. Het hinderde ons niets: wij waren bevrijd en dat was het voornaamste.

In het geheel kostte de bevrijding in Heythuysen aan acht mensen het leven; 24 werden gewond.

Maar doet u mij nu een plezier en zet u dat alles niet in uw boek. 't Staat zo opschepperig! 't Is toch ook eigenlijk de moeite niet waard, en als u er niet zo op aangedrongen had, had u het nooit gehoord.

Broeder Overste Jospheh vertelt:

En nu wilt u zeker nog horen van onze bevindingen bij de bevrijding? Wij zaten dus in de kelder tijdens de beschieting van Heythuysen op de 15e november. 's Avonds hoorden wij buiten al Engels spreken, maar Duits ook en wij hoorden nog steeds schieten en schreeuwen en wij waagden het niet onze neus buiten de deur te steken. De hele nacht bleven wij in de kelder, ons steeds afvragende, wat er nu eigenlijk aan de hand was.

Eindelijk, om zeven uur in de morgen, toen het licht werd, toen alle leven buiten stil was gevallen, zijn wij uit de kelder gekropen en de straat opgegaan. Er was niets bijzonders te zien, buiten dan natuurlijk de gevolgen van de beschieting. Er waren meer mensen op de been en wij vroegen elkaar verwonderd af, of wij nu bevrijd waren of niet. De een zei van ja, de ander beweerde van niet. Maar na een half uurtje werd het raadsel opgelost: er kwamen een paar Engelsen over de weg. U kunt u voorstellen, hoe er gejuicht werd. De Engelsen werden omringd, handen werden gedrukt, en toen tastten de soldaten in de zak en kwamen er pakjes Engelse sigaretten te voorschijn, waarvan royaal werd uitgedeeld. Wat dat smaakte!

En toen snelden allen naar huis en waar 't vandaan kwam snap ik nog niet, maar in een ogenblik tijd wapperden er rood-wit-blauwe vlaggen en wimpels, en liep iedereen met oranje getooid; en de mensen zongen en flaneerden door de straten en overal zag je lachende en blijde gezichten.

En de enkele Engelse soldaten in het dorp werden omringd en gefêteerd, hun tenten en wagens en wapens bekeken en betast, en iedereen deed moeite om handtekeningen en een souvenir van dit blijde gebeuren te bemachtigen.

Maar al gauw kwam er een bevel van de overheid, dat de straten zo veel mogelijk ontruimd moesten worden, want het Engelse leger was in aantocht. En werkelijk, om 9 uur 's morgens, daar kwamen de eerste troepen. De mensen keken de ogen uit; zo iets had niemand zich zelfs durven dromen. Een schier eindeloze rij vrachtwagens en luxewagens en jeeps, en daar tussendoor tanks, vlammenwerpers, bulldozers, knetterende motoren, rammelende carriers en alle mogelijke andere materiaal. Gehele bruggen werden zelfs meegevoerd, die bijna rechtop op de wagens stonden en die zo maar zonder meer over beekjes en riviertjes konden worden neergelaten. Op dergelijke gevaarten waren de wegen niet berekend: alle draden voor telefoon, telegraaf en electriciteit werden kapot gerukt, palen vielen om, takken van bomen kwamen omlaag. En die stoet ging zo door, vijf dagen en vijf nachten lang!

Spoedig kwamen van alle groepen Broeders bij mij om te melden, dat alles goed was afgelopen. Geen andere gewonden te betreuren dan alleen de beide Broeders, waarvan ik u al verteld heb. Allen zaten vol bevrijdingsvreugde en kwamen niet uitverteld over alles wat zij meegemaakt hadden.

De getroffen hand van Broeder Canisius werd erger. Dokter De Maat nam de Broeder nog dezelfde dag mee naar Weert, naar het St. Jansziekenhuis. Het was daar eivol met oorlogsslachtoffers en daar de Broeder niet zo vlug geholpen kon worden, moest hij daar maar blijven.

De volgende dag, dat was dus vrijdag 17 november, hebben wij Broeder Amatus begraven op het kerkhof van Heythuysen. Ik had zijn stoffelijk overschot wel graag op Stokershorst doen bijzetten, maar we mochten daar nog niet komen: de Engelsen hadden het gebouw - of liever wat er van het gebouw nog over was bezet. Pater Rector droeg de H. Mis van Requiem op in de kapel van de Zusters. Daarna droegen de Broeders het lichaam naar het kerkhof door de feestelijk versierde straten. Er was veel bekijks en alle Engelse wagens stopten eerbiedig om ons door te laten. Pater Rector verrichtte de plechtigheden op het kerkhof met assistentie van Rector Geurts van de Kreppel en prof. Houben van het Bisschoppelijk College te Weert.

Begin november 1989 is dit kerkhof in stilte opgeruimd. De broeders zijn in twee massagraven bijgezet op het kerkhof van Heibloem; het grafmonument van rector Pubben zal te zijner tijd een plaats krijgen in Voorhout.

Het Kerkhof van Stokershorst

De volgende dag besloten wij toch maar eens naar Stokershorst te gaan kijken. Met Pater Rector, Broeder Damianus en Broeder Angelus ging ik op stap. Troosteloos was de aanblik van het huis. Overal gaten in de muren, alle ruiten kapot, hier en daar plafonds naar beneden, alle daken lek als een mandje, zodat het regenwater overal naar binnen liep. De

Stokershorst na de bevrijding, november 1944

boerderij was zwaar beschadigd; ook de ambachtsschol en de lagere school hadden veel geleden. De kapel viel me nog mee, toen ik er in kwam, maar van buiten had hij zware slagen te verduren gehad. Rondom het huis lag het bezaaid met glas, hout en stenen. Takken waren van de bomen gerukt en menige boom was zodanig geraakt dat hij ten dode opgeschreven was. Zelfs het kerkhof was niet gespaard gebleven. En het huis zelf zat vol met Engelsen, die de laatste resten van wat eens ons huis en onze huisraad was, op soldateske wijze mishandelden.

Van Stokershorst gingen wij naar de Heibloem, ook een huis van onze Congregatie, op drie kwartier afstand van Stokershorst, gelegen aan de weg van Heythuysen naar Meyel, en dat in 1942 door de Duitsers was bezet. Dat is weer een heel aparte geschiedenis, maar ik zal ze u in het kort vertellen.

In 1942 was er een Engels vliegtuig in de buurt van de Heibloem neergestort. De piloot was behouden gebleven. Na enige omzwervingen was hij tenslotte op de Heibloem beland. Hij had daar twee Broeders gesproken, die hem wat te eten hadden gegeven. Daarna was hij weer weggelopen. De Duitsers hebben daarvan op de een of andere manier de lucht gekregen. In een minimum van tijd waren ze er bij, namen die twee Broeders en de Overste in hechtenis en verklaarden het huis verbeurd en vervallen aan het Rijk, d.w.z. aan Duitsland. Broeder Overste hebben ze na enkele dagen vrijgelaten, maar die twee Broeders hebben ongeveer 9 maanden moeten brommen in de gevangenis van Maastricht. Heel de bevolking moest hals over kop het huis verlaten en alleen de particuliere eigendommen mochten worden meegenomen.

Daarna wisten de Duitsers eigenlijk niet goed, wat zij met dat gebouwencomplex moesten beginnen. De Hitlerjugend is er een tijdje geweest, maar die was al gauw weer weg. Later is het huis ingericht voor de S.S.K.K., de motorrijkschool van het Duitse leger, en dat was het nu bij de bevrijding nog.

Wij verlangden het huis weer zo spoedig mogelijk in bezit te nemen. Vandaar dat we er al zo vlug heengingen.

De Heibloem zat stampvol met Engelsen. Ik sprak er met de commandant, die een Vlaming bleek te zijn en mij heel vriendelijk ontving. Maar hij kon ons niet toestaan nu al terug te komen, als was het ook met een klein aantal.

Hij moest het huis als op de Duitsers veroverde oorlogsbuit beschouwen. Wij gingen dus zonder resultaat weg, maar opgeven deed ik het niet. Zo gauw er een kansje was, zaten wij op de Heibloem, oorlogsbuit of niet.

U zegt natuurlijk: Ziezo, nu waren jullie bevrijd en dus van alle ellende af. Ja, dat kunt u denken. Ik kan beter zeggen, dat de moeilijkheden nu pas goed begonnen.

U hebt er al een paar gehoord: wij kregen geen toegang tot onze beide huizen. Heel jammer, want er was nog zoveel te doen en te redden. Neem nu eens Stokershorst. Er zaten daar nog twee hectare aardappelen in de grond en twee andere hectare waren wel gerooid, maar lagen nog in hopen op het land. Dan stond er nog een hectare voederbieten te wachten op het oogsten. U ziet wel van hoe, groot belang het voor ons was dat alles binnen te halen. Daarom gingen drie Broeders met acht jongens er naar toe. In huis konden zij echter niet terecht. Daarom betrokken zij een kippenhok van Dings, er vlak bij, en overdag werkten zij op het land.